

УДК 378.147.31:34.2.002:616.31

ОРГАНІЗАЦІЯ ЛЕКЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ В УМОВАХ НАВЧАННЯ ЗА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ

С. І. Бойцанюк

ДВНЗ “Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України”

ORGANIZATION OF THE LECTURE PROCESS FOR STUDENTS IN TERMS OF TRAINING FOR THE CREDIT-MODULAR SYSTEM

S. I. Boytsanyuk

SHEI “Ternopil State Medical University by I. Ya. Horbachevsky of MPH of Ukraine”

У даній статті описується досвід використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій у створенні та проведенні лекцій.

Сформульовано дидактичні вимоги до мультимедійних лекцій і викладено особливості методики їх проведення, що необхідно враховувати при створенні таких лекцій.

This article describes the experience of using modern information and communication technologies in creating and conducting lectures.

Didactic requirements to multimedia lectures are formulated, and particular methods of lecturing are presented.

Вступ. Нормативною базою організації навчального процесу у вищих медичних навчальних закладах є Освітньо-кваліфікаційна характеристика (ОКХ), Освітньо-професійна програма (ОПП) як складові Державних галузевих стандартів вищої освіти України. Підготовка лікаря-стоматолога в Україні проводиться відповідно до Державних галузевих стандартів вищої освіти 1101 “Медицина” за спеціальністю 7.110106 “Стоматологія”, затверджених 28 липня 2003 р. наказом Міністерства освіти і науки України № 504 [2, 5].

У період новітніх інформаційних технологій лекції, як і раніше, залишаються однією із провідних форм навчання у медичному вузі. Очевидним залишається те, що ніщо не в силі замінити живе спілкування викладача зі студентами [1].

Впровадження новітніх технологій в освітній процес передбачає зміни у лекційному викладанні [6].

Основна частина. Лекція є основною формою навчального процесу у вищій школі. Метою лекції є розкриття основних положень теми, досягнень науки, з'ясування невіршених проблем, узагальнення досвіду роботи, надання рекомендацій щодо використання основних висновків за темами на практичних заняттях.

Для сучасного етапу розвитку освіти в Україні характерні інтенсивні пошуки нового в теорії та прак-

тиці навчання. Триває процес апробації нових активних форм і методів, що активізують навчально-пізнавальну діяльність студентів [7].

Науково-педагогічним працівникам відомо, що за своєю дидактичною сутністю лекція постає і як організаційна форма навчання – специфічний спосіб взаємодії викладача і студента, у межах якого реалізують різноманітний зміст і різні методи викладання, і як метод – викладання навчального матеріалу в систематичній та послідовній формі.

На сучасному етапі проводять різні теоретичні та експериментальні пошуки збільшення впливу лекції на активізацію самостійного оволодіння знаннями.

Розвиток лекційної форми від класичної інформаційної до лекції проблемного характеру (лекція-діалог, лекція-прес-конференція тощо) відтворює реальні форми взаємодії викладача і студента, які обговорюють теоретичні питання.

З допомогою таких лекцій педагог закладає перехід від простої передачі інформації до активного засвоєння змісту навчання із залученням механізмів теоретичного мислення і всієї структури психічних функцій. У цьому процесі зростає роль діалогічної взаємодії і спілкування під час лекції, посилюється значення соціального контексту у формуванні професійно важливих якостей особистості майбутнього спеціаліста.

Вузівська лекція має структуру набуття нових знань і містить такі елементи: вступ, де подається мотивація навчання, чітке формулювання теми лекції та постановка завдання; викладення в логічній послідовності окремих частин лекції; висновки, що дають можливість осмислити лекцію в цілому і виділити основну ідею; конкретне завдання на самостійну роботу; відповіді на запитання. Порівняно з іншими формами організації навчального процесу лекції мають ряд таких переваг, як:

- можливість творчої співпраці викладача зі студентами, спільної емоційної взаємодії;
- активізація мисленнєвої діяльності студентів;
- акумуляція великого обсягу наукової інформації з урахуванням новітніх досягнень;
- слугування своєрідним дороговказом для студентів, компасом у неосяжному морі наукової інформації;
- ефективний засіб мотивації студентів для подальшої самостійної роботи [3].

Лекцію готують і проводять відповідно до основних дидактичних принципів: науковості; системності і систематичності; наочності; формування пізнавальної активності слухачів; групового й індивідуального підходу; навчання на високому рівні складності; міцності оволодіння знаннями, навичками і вміннями.

Основна мета лекції – дати систематизовані основи наукових знань із навчальної дисципліни, розкрити стан і перспективи прогресу в конкретній галузі науки і техніки, сконцентрувати увагу на найбільш складних і вузлових питаннях.

Дидактична роль лекції полягає в тому, щоб ознайомити студентів з наукою, з основними категоріями й закономірностями дисциплін, їхніми методологічними основами, а також сформувати орієнтовну базу для подальшого засвоєння навчального матеріалу. Таким чином формується зміст і характер подальшої роботи студента в цій галузі науки, розвивається його пізнавальний інтерес і вміння логічно мислити.

Добре підготовлена й прочитана лекція активізує пізнавальну діяльність слухачів, спонукає до роздумів над проблемами, що їх висуває та чи інша наука, до пошуку відповідей на запитання, які виникають, а також формує в них творче мислення.

Інформація, яку подає лектор, спрямована, в основному, на слухову пам'ять студента. Цей вид пам'яті досить недосконалий. Сприйнята інформація утримується в короткотерміновій пам'яті невеликий проміжок часу. І коли немає підкріплення, інформація “вивірюється” (“В одне вухо влетіло, у друге вилетіло”, – говорить народна мудрість).

Відомо, що слухове сприйняття дає студенту засвоєння матеріалу на 15 %, зорове сприйняття – на 25 %, а одночасне використання слуху та зору підвищує ефективність сприйняття лекційного матеріалу до 65 %. Такі високі показники сприйняття матеріалу студентами досягаються використанням мультимедійних презентацій. Мультимедійна ж лекція значно полегшує сприйняття інформації слухачами, тому що дозволяє студентам спиратися не тільки виключно на свою увагу, а й лицезріти явища вочевидь. Матеріал, який розглядається на лекціях з використанням комп'ютерних навчальних систем, як правило, краще сприймається і запам'ятовується слухачами. Така форма піднесення матеріалу дозволяє студентам максимально сконцентрувати свою увагу на інформації, яка надходить, краще її осмислити та сприйняти. Одночасний візуальний та аудіальний вплив на учнів утворює потрібний емоційний настрій, який активує і посилює усі види пам'яті та сприяє її довготривалості [6].

Мультимедійна лекція – форма організації навчального процесу, що поєднує традиційну форму лекцій та мультимедійну презентацію, що дозволяє одночасно задіювати різноманітні форми представлення навчальної інформації (графічна, текстова, аудіовізуальна), об'єднані в єдину структуру [4].

Мультимедійна лекція є не слайд-фільмом, не спробою замінити викладача комп'ютером, вона являє собою лекцію в повній мірі.

При такій формі організації навчального процесу викладач, як і раніше, залишається головною дійовою особою, крім того, у нього з'являється можливість повною мірою реалізувати свій творчий потенціал, зробити лекцію більш змістовною і насиченою різноманітним інформаційним матеріалом [7].

Студенти сприймають лекційний матеріал через особистість лектора. При цьому високо цінують особисті якості лектора. Досвідченість лектора проявляється в його вмінні трансформувати заздалегідь підготовлений текст залежно від рівня підготовленості, настрою аудиторії, її готовності сприймати матеріал. Для того щоб викликати інтерес і підтримувати його протягом всієї лекції, слід створити чітку мотивацію навчання, продемонструвати, наскільки важливим у професійній діяльності або у формуванні світогляду особистості є тема, що розглядається, сприяти самовдосконаленню кожного, хто її слухає, вчити критичного мислення, знаходити зв'язок із емпіричним життєвим досвідом кожного.

Мультимедійні лекції з використанням презентаційних матеріалів проводилися протягом усіх навчаль-

них років зі студентами стоматологічного факультету, що дозволило виявити і сформулювати деякі позитивні моменти.

По-перше, використання великої кількості ілюстративного матеріалу, (відеозаписи, анімації, комп'ютерні інтерактивні моделі) відіграє велику роль в освоєнні суті явищ і процесів, а також принципів їх використання на практиці.

По-друге, наочність, лаконічність і естетичність висунутого навчального матеріалу, легко реалізовані за допомогою інформаційних технологій, дозволяють істотно скоротити час на оформлення записів на дошці.

По-третє, слайди презентації, текст лекції, що викладені на web-сторінці університету, полегшують роботу студента з подальшого освоєння навчального матеріалу та підготовку до заліку та іспиту.

Література

1. Башмаков А. И. Разработка компьютерных учебников и обучающих систем / А. И. Башмаков, И. А. Башмаков. – М. : Информационно-издательский дом “Филинь”, 2003. – 616 с.

2. Вища освіта України і Болонський процес : навчальний посібник / за редакцією В. Г. Кременя. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.

3. Ильин В. А. Мультимедийная лекция как вид инновационной технологии обучения / В. А. Ильин, В. В. Кудрявцев // Инновационные технологии обучения в условиях глобализации рынка образовательных услуг : научные труды XIII Международной конференции. – М., 2007. – Т. 1, вып. 11. – С. 415–419.

Висновок. Таким чином, впровадження інформаційних технологій у навчальний процес дозволяє підняти його на більш сучасний рівень. Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій і, зокрема, проведення мультимедійних лекцій сприяють кращому розумінню студентами навчального матеріалу, створюють необхідний емоційний фон для підвищення інтересу до навчання, що приводить до підвищення якості освіти.

Мультимедійні навчальні системи можна вважати новою поліпшеною та компактною формою подачі раніше існуючих традиційних форм навчання, яка надає можливість здійснювати більш індивідуальний підхід до навчання, що неодмінно знаходить своє відображення на якості освіти.

4. Корнеева Л. И. Интерактивные методы обучения / Л. И. Корнеева // Высшее образование в России. – 2004. – № 12. – С. 105–108.

5. Медична освіта у світі та в Україні / [Ю. В. Поляченко, В. Г. Передерій, О. П. Волосовець та ін.]. – К. : Книга плюс, 2005. – 383 с.

6. Роль сучасних технологій у становленні майбутніх лікарів / В. М. Ждан, В. М. Бобирьов, О. В. Шешукова [та ін.] // Медична освіта. – 2012. – № 3. – С. 35–37.

7. Стародубцев В. А. Разработка и практическое использованные мультимедийных средств на лекциях / В. А. Стародубцев, И. П. Чернов // Физическое образование в вузах. – 2002. – Т. 8, № 1. – С. 86–91.

Отримано 15.01.14